List 27. **NOVICE** Tečaj XXII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 6. julija 1864.

Gospodarske stvari.

Švedska detelja.

Švedska detelja (trifolium hibridum, schwedischer Klee) slovi že več let kot izvrstna živinska klaja.

Jaz imam deteljo že od leta 1857 na raznih njivah, tedaj lahko povem, kar so me skušnje učile. To-le rečem:

1. Švedska detelja se prav dobro ponaša še na tacih njivah, ki so za rudečo (štajarsko) deteljo že popolnoma opešale.
2. Ta detelja se le enkrat kosí; al poldrugikrat več se je nakosí kakor navadne rudeče.
3. Švedska detelja se ravno ob tem času kosí, kadar kmetovavcu zmanjka navadne detelje po prvi košnji, vdrugič je pa kositi še ne more.
4. Švedska detelja se ne strdi tako naglo kakor rudeča in pri spravljanji se ji ne odrobí perje tako lahko kakor rudeči.
5. Je trdna, dobro pretrpí neugodno zimo in spomlad in več let obstane.
6. Švedska detelja je prav tečna klaja in živina po nji kaj rada sega, naj je presna (frišna) ali suha. Vendar pa je to tudi resnica, če se živini poleti dajè na zbiro švedske ali rudeče klaje, sega raje po rudeči štajarski kakor švedski.
7. Bčele imajo na nji neizrečeno dobro pašo.

Iz rečenega moremo to-le posneti:

Švedska detelja nam ne more nadomestiti rudeče (štajarske) nikakor popolnoma, al zraven rudeče je švedska vselej bolji dodatek, kakor vsaka druga detelja, zato naši kmetje zraven rudeče detelje tudi kosček zemlje švedski detelji privoščijo, da so zagotovljeni z deteljo, če bi utegnila rudeča detelja pod zlo iti.

Temu sestavku, vzetemu iz „Frauend. Blätter“ dostavlja vredništvo onega lista to-le: Vse je resnica, kar je gosp. N. tukaj rekel. Kdor ne verjame, naj pride gledat v Frauendorf; vidil bode kaj lepo švedsko deteljo pri nas, ki je strpela neugodno zimo, ktera nam je vzela vso rudečo deteljo.

Priporočilo gospodarjem,

kteri pri nas na Kranjskem ovcé redijo.

Ovčja volna je tudi za našega kmeta dober pridelek. Čeravno ni tako žlahna, kakor v druzih deželah, se vendar prodá za bolj borno blago; al imela bi več veljavnosti in tudi draže bi se prodala, ako bi jo naši kmetje bolj prali in bolj čistili.

Naš kmet ima pri tej reči to dvojno napako, da pustí volno vmazano in mastno, in da postriže še na ovcah slabo kratko volno (svetlico, Schillhaar) po nogah in pod trebuhom, ktera skor nič ne zaleže, ker je lahka. S to volno tedaj, ki je vmazana, se posvinjá vsa druga, s slabo kratko pa se skazí vsa še bolj.

Gospodarji! druga strižba se bo kmali začela; poslušajte moj dober svet: operíte in očedite volno, kolikor se dá; pustite slabo kratko volno po nogah in pod trebuhom na stran, in prepričali se bote, da pri viši ceni lepe, oprane volne bodete tiste funte, ktere po perilu zgubite, trikrat povrnjene dobili.

Priporočam to iz svoje lastne skušnje Vam na dobiček. Poskusite, pa se bote sami prepričali, da tudi v drugih deželah niso norci, kteri s svojimi ovcami tako ravnajo, kakor sem vam svetoval.

Jože Plavež.

Gospodarske skušnje.

* Žvepleni klej za vinske trte. Fabrikant Reithoffer na Dunaji prodaja žvepleni klej ali kit (Schwefelkitt), s kterim se spomladi obrezanim trtam zamažejo rane, ki se jim pri obrezovanji napravijo, in se tako obvaruje, da muzga se ne iztaka iz ran.

* Polže po vrtu prav lahko poloviš, ako položiš omlajenih vrbovih šib sèm ter tjè, kodar veš, da je na vrtu največ polžev. Kmali jih boš imel po šibah vse polno.

* Vrabce od sadnih dreves odvrniti. Kdor hoče vrabce od sadnega drevja odpoditi, naj obesi prerezano česnovo glavico na kako nit sred drevesa, in ne bo ga vrabca blizo. (Znano, pa vendar ne vsakemu sadjorejcu.)

O zavarovavnici ali asekuracii

domače živine.

„Novice“ so že večkrat govorile o novi napravi, pri kteri se more domača živina zavarovati.

Naj povejo danes svojim bravcem in vsem gospodarjem, da je asekuracija ta že eno stopinjo naprej storila in da bode v zavarovanje jemala vso domačo živino, tedaj goveda, konje, osle, mule, ovcé, kozé in prešiče, in da se bode živina zavarovati môgla ne le za unidan imenovane kužne bolezni, ampak za vse kuge in za vsakoršno drugo bolezen. Pravico odškodovanja za živino, ki je poginila po kaki bolezni, ima gospodar pri vseh boleznih 30. dan, samo pri goveji kugi še le 90. dan po prejeti polici, to je, po prijetem zavarovavnem listu.

Ravno zdaj se izdeljujejo pravila (štatute), ktere se bodo c. kr. državnemu ministerstvu predložile v potrjenje in se bodo potem razglasile.

Na Dunaji 24. junija 1864.

Za osnovavni odbor: P. Polešovsky.

Hišnim gospodinjam kaj.

* Staro srebrníno očediš, da se sveti kakor nova, ako jo umiješ s salmijakovcem (Salmiakgeist), ki ga dobiš v apoteki.

Kako je letos s svilnimi črviči?

Na Laškem, razun Benečanskega, je bolezen, tudi v južnih (laških) Tirolih in pa v Dalmacii. Kako je drugod, se še za gotovo ne vé. Na Krajnskem smo dovolj srečni.

O goveji kugi.

Na Hrvaškem in v Slavonii je goveje kuge čedalje manj, in tako tudi v Bosni.

V civilnem Hrvaškem in Slavonskem je, po odpisu kr. namestništva zagrebškega od 20. junija, v požeški županíi kuga popolnoma prestala, v Št. Ivanu so ostali 2 bolni govedi pobili, le v selu Tržeću koprivneškega kotora v županíi križevski je bilo do 13. junija še 54 bolnih.

V vojaški Granici je kuga zginila razun 3 polkovín, v kterih je po odpisu c. kr. deželne general-komande zagrebške od 26. junija še bila, namreč v varaždinski, Št. Jurski in gradiškanski polkovini. Tako brzo zdaj zginjuje, da se celó mislilo ni. Pa saj je že tudi čas, da se jugoslavenske dežele rešijo te silne nadloge!

Sporočilo

o katoliškem društvu rokodeljskih in obrtnijskih pomočnikov v Ljubljani.

Govoril dr. Leon Vončina, društveni vodja, v devetem letnem zboru 15. junija 1864.

„Prečastiti gospodje! Prav ob kratkem poročal bi Vam danes o našem društvu, ker mislim, da mi ni treba ponavljati, kar sem o njem že osemkrat pravil; toda na daljši govor sili me neka okoliščina, ki se ne dá nikakor tajiti, ta namreč, da se vedno manjša število društvenih udov, tako, da jih društvo šteje zdaj le 46, to pa — večidel domačinov.

To prikazen razjasnujejo, se vé da, okoliščine, ki sploh tarejo obrtnijo in rokodelstvo. Tolikanj hvalisana obrtnijska svoboda ni še izbudila hrepenenja po zboljšanji obrtnijskih izdelkov, a zbudila je pri obrtnikih in rokodelcih, kakor kaže vsakdanja skušnja, želje po samostojnosti, po samosvojem ognjišči, in tako rodila že premnogo družinskih rev in nadlog. Iz tega je lahko razviditi, da je čedalje manj pravih obrtnijskih pomočnikov (kselov), al tolikanj več je začasnih mojstrov oženjenih, in brez dela potujočih pomočnikov. Resnico vsega tega potrjujejo nam tudi vsakdanji časniki, ki nam, na priliko, sporočujejo o obrtnii glavnega dunajskega mesta. Ne morem si kaj, da bi Vam pred očí ne postavil nekoliko tacih žalostnih sporočil. Že iz samih številk boste razvidili žalostni obrtnijski stan na Dunaji. Od 1. junija l. l. do 1. junija t. l. izstopilo je 2330 pomočnikov iz delavšnic, va-nje stopilo jih je le 1734; prišlo jih je na Dunaj 761, odšlo pa 1221; in 1822 bilo jih je na raznih prenočiščih zavolj pomanjkanja dela. Ravno tako žalostno se glasé besedne naznanila o obrtnijah, na priliko: „V obrtnijskih zadevah se tudi v tem tednu ni nič zboljšalo; stiska v obrtnijah čedalje hujša prihaja“ — tako je brati skoraj vsaki teden; bral sem dalje naslednje žalostno naznanilo: „Pri obrtnijah, ki so v velikih stiskah, vedno prihajajo in odhajajo pomočniki, kteri se, ko jim v mestu zmanjka živeža, odpravijo na kmete, toda kmali se povrnejo dela iskat v mesto, ktero pa kmali spet zapusté in na kmete odrinejo.“ Nič manj veselo ni naslednje sporočilo: „Ker vedno primanjkuje dela, pomočniki brez dela hirajo in bolnice se polnijo ž njimi; marsikteri si skuša tako ali tako privoljenje dobiti za bolnico, da saj lakoti uide.“ Pač žalostne sporočila!

Da pa razmere v vseh deželah in krajih niso kaj boljše, ni mi treba dokazovati; le toliko naj omenim, da je zmed 88 pretečeno leto v naše mesto prišedših pomočnikov jih le **6** dobilo delo, vsi drugi pa morali so Ljubljano zapustiti, in nekteri zmed njih v tako žalostnem stanu, da so se človeku usmilili v srce!

Pa vendar vkljub vsem tem žalostnim razmeram moralo bi število našega društva vendar le biti veče, kakor je, ako bi se ga bolj vdeležvali oní, kterim gre zlasti podpirati ga. Kaj da je krivo tako malega vdeležvanja, raje zamolčim, sploh le toliko rečem, da so tega večidel nevednost in presodki krivi, ki se nahajajo pri obrtnikih in rokodelcih samih. V tem jih pa tudi jako podpirajo pomočniki taki, ki so iz društva stopili sami, ali pa so bili pahnjeni iž njega. Od tacih ni se nadjati, da bi priporočali društvo ne z besedo, ne s svojo obnašo. In tako je prišlo, da se je za društvo letos oglasilo le 32 pomočnikov, nasproti pa je 24 zapustilo Ljubljano, 8 pa je bilo izbrisanih iz društva, ker jih čez tri mesce ni bilo viditi v društvenih zbirališčih.

Vendar pa je naše društvo, če tudi majhno, tako, da se nam ni treba bati o njegovem obstanku, dokler boste vladale ga edinost in ljubezen, kakor dozdaj, in dokler ostanejo utrjene denarne zadeve njegove. To trdilo društveno je, se ve da, darežljivost njegovih prijatlov, od kterih ni misliti, da bi opešali v svoji radodarnosti. Iz računa, ki Vam ga bo bral g. Šventnar, boste razvidili, da je društvo plačalo vse stroške, pa vendar se ni dotaknilo ne svoje glavne istine (kapitala), ne njenih obresti, temveč je z le-temi še pomnožilo svojo istino, ktera šteje 3 državne dolžne pisma po 100 gold., 1 za 50 gold.; 540 gold. pa je naloženih pri pomožni obrtnijski blagajni, kteri pomnoženi z obrestmi zdaj znašajo 630 gold.

Kakor druge leta, tako tudi letos imeli so udje lepo priložnost, vdeležvati se raznovrstnih podukov, in sicer: zemljopisja, naravoslovja, petja v domačem in nemškem jeziku (kajti družbeniki so Slovenci in Nemci), pisanja in opravilnega spisja. Učili so te nauke g. gimnazijalni profesor Konšek, ki se v tem oziru hvale vredno trudi že 8. leto, akademijski malar žl. gosp. Goldenstein in gospoda Belar in Trojar, učitelja mestne glavne šole. Naj bi blagi gospodje še za prihodnje društvu ostali djanski podporniki, in bili zadovoljni s plačilom, ktero jim dajeta lastna vesela zavest in hvaležni spomin, kteri bo živel v srcu društvenih udov! Vaje v računstvu sem jez sam vodil. — Dalje bila je udom odprta društvena bukvarna; bili so jim v rokah naslednji časniki: „Slov. Glasnik“, „Novice“, „Zgod. Danica“ in „Šolski Tovarš“, „Rheinische Volksblätter“, ki jih vreduje Kolping, oče vseh pomočniških društev, „Oesterr. Volksfreund“ z nedeljsko prilogo „Münchener Sonntagsblätter“, „St. Josefsblatt“, „Laibacher Zeitung.“ Srčna zahvala gg. založnikom žl. Kleinmajerju, Blazniku in Milicu, ki so tudi letos zastonj dajali društvu svoje časnike. Zahvalo izrekam tudi g. kupčevavcu C. Majerju, ki je tudi to leto sprejemal hranilnične denarje, o kterih bo sporočal g. Lésar, profesor in društveni podvodja.

Presrčno zahvalo tudi Vam, častiti gospodje, v imenu društvenih pomočnikov izrekam za Vašo neutrudljivo radodarnost, s ktero že dokaj let društvu stojite na strani; naj tudi ne zamolčim zaslug ranjcega našega župana g. Ambroža, kteri je bil med najbolj delavnimi

prvimi ustanovitelji našega društva; dalje se hvaležno spominjam mnozih dobrot gosp. viteza Joša, ki zdaj v pokoji v Gradcu živí, in njegove sopruge in matere naše društvene zastave in g. Chalamel-a, sedanjega profesorja na graški kupčijski akademíi, ki se je več let in do svojega odhoda iz Ljubljane djansko trudil v našem društvu.

Vsled sporočila, ki ga je bral blagajnik gospod Šventnar, došli so društvu dohodki naslednji: Od milostljivega knezo-škofa 50 gold., od neimenovanega dobrotnika 50 gold., od več dobrotnikov po 21, 10, 8, 5, 3, 2, 1 gold., skup 144 gold, od državnih dolžnih pisem obresti 17 gold. 11 kr., iz lanskega računa ostalo je bilo 48 gold. 23½ kr. Dohodki znašali so tedaj 309 gld. 34½ kr. — Stroški bili so pa naslednji: za društveni sobi najemščina 80 gold., za kurjavo in svečavo 69 gold. 72 kr., za knjige in časopise 38 gold. 97 kr., za strežaja 30 gold., za različne rečí 18 gold., tedaj skupaj 236 gold. 69 kr.

Iz tega se razvidi, da nam je ostalo 72 gold. 65½ kr. za prihodnje leto, ktero bo po natančnem prevdarku potrebovalo 250 gold.

Vrh imenovanih dohodkov je društvu še 47 gold. 62 kr. ostalo od očitne igre pri božičnici; od tega denarja porabilo se je 24 gold. 48 kr. za vezanje društvenih bukev, 23 gold. 14 kr. pa je ostalo prihodnjemu letu za take stvarí, ki niso bile vzete v prevdarek.

V društveno hranilnico bilo je vsled sporočila njenega vodja g. prof. Lésarja od udov vloženih 248 gld. 30 kr.; vloge, ki od leta 1858 niso bile vzete iz hranilnice, znašajo 304 gold. 50 kr.

(Konec prihodnjič.)

Lepoznansko polje.

Očetova ljubezen.

Novéla. Spisala Lujza Pesjak-ova.

Bleško jezero! ti prežlahtni kamen v dragotinah stvarstva, preslavni kinč lepe naše domovine — čisto ko zrcalo se sprostiraš med cvetečimi obrežji, in kakor veščasta marnja se vzdiga iz tvojih valov mični otok s cerkvico, v ktero nas vabi milostljiva podoba nebeške device. Očitna slika vzvišanosti, ktera se lepoti nasmehljuje, je orjaški Triglav, ki te prijazno pozdravlja z vrtoglavno svojo višavo. Srce se segreje ogledovaje tebe, svetlo jezero, in v tvoji bližavi se čuti brezkončna ljubezen Božja, ktera se tukaj čudapolna razodeva, tukaj, kjer cela narava le sope ljubezen in prijaznost.

Jezeru na bregu je stanoval v nizki, leséni bajti mlad in krepak ribič s svojimi otroci. Neizprosljiva smrt mu je bila vzela zvesto tovaršico v cvetu njenih let, in štiri deklice — poobličja lepe matere — so ga vsaki dan spominjale prešle sreče, ter so bile njegova tolažba; za nje živeti in kruha služiti je bil namen njegovega življenja, in vse težavnosti so mu izginile pogledovaje mile otročičke, kterim je bil edino varstvo in branilo. Poleti imel je dober zaslužek, veliko gostov je prišlo jezera obiskat, in ribič naš bil je tudi čolnar vsem všeč, ker vedil je národne pesmi lepo popevati, in butanje valov in pravilni udar njegovega vesla sta skladno spremljala sladke gorenske viže. Al pozimi vsahnil je zaslužek popolnoma, in večidel suh rženjak bil je revni živež ubogega Janeza in njegovih hčerk; tudi koča pustila je viharjem prosti vhod, torej je bila slabo zavetje ribčevi družini.

Po taki hudi zimi, v kteri je potreba in lakot žugala skrbnemu očetu, bliža se željno pričakovana spomlad in pripeljala je od kraja jadranskega morja bogato in imenitno gospó, ktera hotla je poživljati zrak gorske okolice. Gospá bila je mlada, lepa, vès svet jo je zavidal in čislal, al vendar le revno in prazno bilo je njeno življenje, ker največega ženskega bogastva, materne sreče, ni poznala. Hrepenela je po tej sreči z vso močjo svojega srca, in rada bi bila dala vso svojo bogatijo za njo, in razsipala bila zaklad svoje ljubezni nad otročička, kteri bi jo imenoval svojo „mater.“

Dopadlo je gospé popeljati se v mračni svetlobi po jezeru, in Janez jo vozil je v čolničku po srebrni gladini. Primerilo se je, da neko jutro gospá hotla se je k maši na otok peljati, in stopila je v ribičevo hišo iskaje čolnarja. Janeza bilo ni domá, pa gospá stopivši v čumnatico ostrmí pred podobo, ki jo zagledajo njene očí. Solnčni žarki so vsipali se skoz ozko oknice in zlatili so revno, toda čedno izbo. Javorjeva miza in dve klopí so stale v kotu in celo do stropa visele so podobe svetnikov, kinčane s pisanim papirjem. Pod podobami v voglu zida pribita je bila leséna diljica pokrita s snegobelo ruto, v ktero bile ste vezani imeni Jezusa in Marije; na diljici brlela je lampica na čast Materi Božji in zraven svetilnice ležale so molitvene bukve in rožni venec preljube rajne matere. Tudi kolovrat stal je pri sedalu in preja njena bila je še na vretenu; ko svetinje varoval je Janez opomine nepozabljive žene. Trije otroci z bosimi nogcami in v slabih dvojšrtnih oblekah, al vendar krasni ko rajski angeljci so sramožljivo gledali žlahtno gospó. Najštariša deklica lupila je ravno repo za južino in sestrici, pojé z milim glasom priprosto pesmico, ste zibali najmlajše detetce. In ta otročiček! spal je, v spanji se je smehljal, in lep je bil, da gospá skorej pade na kolena, ker zdelo se ji je viditi nebeško prikazen.

Zamaknjena in molčé gleda opanljivo podobico, obličje njeno se razjasnuje in vesele misli jele so buditi se v njeni duši. V tem trenutku Janez odprè vrata in zavzel se je, gospó tukaj viditi, in toliko bolj se je bil začudil, ker gospá bila je vsa drugača. Z bliskajočimi očmí in sklenjenima rokama približa se Janezu rekoč: „Bogati siromak, vreden si, da bi ti človek bil nevoščljiv v tvoji revščini, radosti je ni na zemlji, ktera bi se mogla primerjati s tvojo srečo, ali meni dati moreš en del svojega blagá in tudi jez bodem blažna brez konca; — daj mi najmanjšo hčerko, ljubila jo bom, ko lastno krí, in varovala, ko punčici svojih očí. Nebesa imela bo pri meni, vse njene želje dopolnjene bodo in po smrti moji bo edini moj dedič. Al tudi za tebe hočem skomljati, lepo hišo dala ti bom zidati in brez skrbí živel bodeš v blagovitosti z vso svojo rodovino. O daj se sprositi, daj mi angeljčka, in vedno čutil bodeš mojo hvaležnost.“

Janez mislil je, da se mu sanja, al gospá nehala ni prositi in tako živo popisovala je prihodnjo srečo male hčerke in njenih sestric, da nadlegovani mož je nazadnje jecljaje dal svoje privoljenje. Obljubil je Zalko tretji dan k gospé pripeljati in izročiti svoje srčice blagi rejnici.

Blaženstvo v prsih šla je gospá iz tihe bajtice in pustila je tamkej veliko neizrečenih bolečin. Janez stal je nem zraven zibeljke in mogel ni nagledati se prelepega detetca, ktero je mati bila plačala s samosvojim življenjem, in kterega je tujka hotla polastiti se za vselej. Ko Zalka se zbudí, nasmehljá se očetu in Janez vzemši jo v naročje vpraša: „Ali bodeš šla od mene?“ — Namesti odgovora oklenila je bele ročice okoli njegovega vratú in skrila je cveteči ličici nad ogorelim obrazom, in sin uboštva, kteri neoplašen in neupogljiv bojeval se je z revščino in z hudimi nadlogami, jokal je, ko zapuščena sirota!

***

Predvečer dneva plahotnega odhoda prišel je, in

*

Janeza sprehajale so raznovrstne čutila. Zastonj premišljeval je priboljšek, ki je čakal Zalke in vse njene družine; prežalostni prigodek ločiti se od hčerke svoje premagal je dobroto, in spremenila se je v bojezno nesrečo; al dana bila je beseda, in besede umanjkal nikdar ni. Z vdrtimi očmí in z bledima licema tlačansko dovršil je bil svoj dnevni obrok, spanje ga je popolnoma zapustilo in vedil ni pomagati si. Ko je vse počivalo, moč mu bilo ni v hiši ostati, šel je, da bi si pod milim Bogom srce ohladil in zlajšal, ker póčiti je skoraj hotlo mu ubogo srce od velike žalosti. Stopil je v barko in brez namena izročil se je valovom jezerskim.

Podoba cele okolice enaka bila je sladkim sanjam. Lahna temoča razprostirala se je še po planjavi, ko spomin solncu, kteremu bilo je težko zapustiti tolikanjo lepoto. Razdonelo se je petje škerjančevo, in tudi slavček prepéval več ni svojih hrepenljivih viž. Hladno šumela je večerna sapica skoz vršičke šviglastih dreves, in polno klasje je polahkoma zibalo se. Zmiraj temnejši bil je tanki zrak in zmiraj svitlejše migljale so zlate očesa milijard zvezd, luna je ravno srebrnila snežnikom vrhé in bliščala se je v valovih jezera, iz kterega slišalo se je skrivnostno čebljanje, morda bilo je zapeljivo petje povodnih dev. Mir sopel je čisti zrak, mir so migljale zvezdice, mir so šumljale drevesa, mir so lesketali valovi, mir je gospodoval povsod, le v srcu trepečega očeta rohnel je hud boj. Nenadoma zagleda ribič prijazno cerkvico in vleklo ga je va-njo z nepremagljivo silo, hotel je poklicati na pomoč nebeško porodnico. Stopivši pred oltar poslal je klečé gorečo molitev v nebesa, tožil je preusmiljeni ljubezni svojo težavo in ponižno prosil jo je osvečave v noči svoje žalosti. Po molitvi šel je pozvanjat zvonček voščilni in ko zadonel je mili njegov glas skoz tihoto, bilo je, kakor da bi si bil nazvonil počitek v srce. Luč se storí v britki duši, temota zgine in sladka misel ga nahaja k gospej brez hčerke iti in obljubo nazaj sprositi si. Poln zaupanja vesljá domú, svitla nada spremlja ga!

Zjutraj ob zori hitel je v prebivališče k žlahni gospej; kočija, ki bi imela odpeljati ljubčico, stala je že vprežena pred vežnimi vratami. O kako ga je stresel ta pogled! — Pouril je stopinje in kmalo stal je ko ponižen prosivec v izbi. „In Zalka, — kje je?“ vprašala je zavzeta gospá. „Ne zamerite, da si upal sèm sam k vam priti; vi pa, ki ste blagi in mili, uslišali bodete prošnjo mojo, o, odvežite me obljubivne moje besede, — ne morem ločiti se od otroka. Ako bi vedili, kaj sem trpel te dni, ako bi čutili grozovitno borbo srca s pametjo, gotovo usmilili bi se me. Premislil sem vse; — skeleča in huda rana vsekana bi bila mojemu srcu, ko bi Bogu dopadlo otroka k sebi vzeti; al rekel bi vendar: zgodi se njegova sveta volja! in udal bi se ji brez vse tožbe. Al da sam, prostovoljno ločil bi srca, ktera veže naravna močna ljubezen, to, to presega človeške močí. Kaj bi pomagalo, da bi Zalka bila preskrbljena in srečna, sestrice njene pa sirote, ker vem, da preživel ne bi prostovoljne te ločitve. Rajši ostanemo v revščini; delal in skrbel bodem noč in dan za otročičke in z Božjo pomočjo pomanjkanja trpeli ne bodo. Zatorej žlahna gospá, usmilite se me in oprostite me dane obljube!“

Gospá stisnila je z gladko svojo ročico žuljavo ribičevo roko, rekoč: „Nikdar mi ni bilo na misli, da bi tebi kalila življenje; čislam in spoštujem te zavolj blazih tvojih čutil, in velike tvoje ljubezni očetovske; odreči hočem dragi svoji želji; imej Zalko, in Bog bodi s teboj in varuj tvoje sreče.“ — Janez odgovarjati mogel ni; veselje in hvaležnost ste mu zadušili glas, al očí njegove izrekale so gorečo hvalo, in hvalivni vzdihljeji kipeli so iz dna njegovega srca do Bogorodnice, ktera mu je utrdila v jezerski cerkvici očetovsko ljubezen in vdihnila srečno misel.

* * *

Ali se gospá na promorji jadranskem pač še kdaj spomni ribičeve bajte in prelepe Zalčice?!

Dopisi.

Beligrad v Srbii 30. junija. Že dve leti se nam huda godí. Lani nam je grozna suša vse sežgala, tako, da vsled tega je mili srbski narod letošnjo hudo in grozno dolgo zimo po več krajih, posebno v rodovitnem Banatu, prebil v velikem pomanjkanji. Naslednice teh nadlog bile so celo zimo hude bolezni, posebno spoljačina (škorbut) in boginje (koze); obe bolezni ste tudi po Belem gradu in Topčideru hudo razsajale; ta mesec pa je Bog knježevino srbsko zopet strašno udaril. Lilo je z neba kakor iz škafa na deželo našo od 18. do 23. dne t. m. neprenehoma. Morava, Kolubar, Drina in druge neizbrojne vode, kterih je lepa knježevina polna, so tako strašno narastle, da so velike in male vrlo rodovite ravnine in doline, kterih je Srbja polna, z vodo v nekoliko urah zalile. Celo bogastvo nepopisljivo rodovitnih ravnin: žito, grozdje, seno, blago (živina), v kratko: vse, kar so imeli ljudje in kar so letos pridelali, vse, vse je splavalo po vodi!! Živina, posebno po lepi moravski ravnini, je vsa potopljena; zadela je ta nesreča po tej sila veliki in rodovitni ravnini tudi največ ljudi. Mostovi, jezovi, malni, hiše, vasi in ceste ob rekah so po vsi knježevini skoraj sploh podrti. Telegraf je povsod raztrgan in pošte dohajajo po stranskih potih na konjih v Beligrad. Vodé so marsikod tako strašno narastle, da se od nekterih vasi še hišne strehe vidile niso. Al z nesrečo se rada pajdaži nesreča. In največa nesreča je ta, da so vode ponoči narastle, polja, vasí in mesta zalile. Od svojega imetja niso ljudje ničesa rešili; vse je potopljeno! Ljudje, iz spanja se prebudivši, so na drevje in strehe plezali in ondi rešenja čakali ali pa grozne smerti. Morava je, kakor je znano, velika reka in teče po najbogatejši in največi ravnini srbske knježevine; al ta bogata ravnina se je v malo urah spremenila v milje široko in nepregledljivo dolgo morje, iz kterega so se hišne strehe potopljenih mest in vasí v podobi malih otokov kazale. Ti mali otoki pa so sedaj odmevali vriska in joka na pomoč kličejočih prebivavcev. Kakor od Morave, tako tudi od drugih rek in potokov strahoviti glasovi v Beligrad dohajajo. Povsod se je nesrečnim ljudem z največo srčnosti in ljubeznijo v pomoč hitelo s čolni, v ktere so ljudi pobirali z drevja in streh in jih odpeljavali na varne kraje. Velika hvala gré posebno skrbnim pontonirjem, ki v mestu Čuprii stanujejo; oni so se po velikem novem moravskem morji od vasi do vasi vozili in nesrečne ljudi pobirali z drevja in streh v svoje čolne. Škoda je neprecenljiva, kar se je zgodilo po vaseh, trgih, mestih in rodovitnem polji. Med mesti so največ trpele: Čačak, Jagodin, Čuprija, Kragujevac, Rudnik, Šabac, Požarevac. Po teh mestih, ki so vse v vodi stale, je mnogo hiš podrtih; štacunarsko in drugo blago je šlo po vodi. Še mali topčiderski potok, ki je revež lani čisto suh bil, se je 19. junija tako razsrdil, da je seženj visoko nad svojimi mostovi drl, vso rodovito dolino zalil, žito, senó v Savo odnesel ali z blatom pokril in v gnoj spremenil. Nadjali smo se letos vrlo bogate letine; al v malo urah je vsegamgočni Bog nado našo prekrižal. Zopet bo tedaj ljudem tukaj trda za živež, ker cena vsega kar je na prodaj, je po teh strašnih dogodbah grozno poskočila v Belem gradu. — Bog

daj, da iz premile mi domovine kakor dozdaj tako tudi v prihodnje slišim le vesele glasove po „Novicah“ v mojo novo očetnjavo. Z Bogom! *)

Dr. Ivan Podliščekov.

Iz Gradca 29. rožnika. — Letina se tukaj precej dobra kaže. Poljski pridelki letos obilno žetev obetajo, posebno strni se je obilno nadjati. Sadja jabelk in hrušek bode veliko, košičnega sadja pa malo, češinj pa celó nič. Sviloprejke so lepe in zdrave in obilen dobiček obetajo. Sviloreje se je tukaj že marsikdo poprijel. Da bi se je tudi slovenski kmetje prav močno lotili!

Matija Bizjak, svilorejski učenec.

Iz Celja. *** — Unidan smo dobili „matičine pravila“ iz Ljubljane, in smo jih družnikom čitavničnim koj razposlali. Prva, ki je pristopila, je čitavnica naša sama, in oglasilo se je že tudi blizo dvajset Slovencev, naših čitavničnih članov. Nadjamo se, da bodo tudi še drugi savinski Slovenci k temu blagemu društvu prav obilno pristopili. — Tukajšni učitelj glavnih šol, naš pevovodja v čitavnici, gosp. Gr. Tribnik, je zložil nekoliko slovenskih pesem za čveterospeve, nekoliko pa za samospeve. Tiskajo se že pri Mehitaristih v Beču in pridejo še ta mesec v ličnem zvezku v osmerki na svitlo. Za prvim zvezkom, ki bo 50 krajc. veljal, misli izdati še več drugih. — Prišla bo tudi konec t. m. Tribnikova „Slovenska maša“, tiskana ravno tam, na svitlo. Slišali smo jo lani pri slovesnosti tisočletnice ss. bratov Cirila in Metoda peti. Smé se res g. Miklosičevi kot mlajša sestrica pogumno na stran postaviti. Naj bi Slovenci radi segli po obedveh delih!

Iz Celja. *(Oznanilo iz čitavnice.* Prihodnjo nedeljo, 10. julija, zvečer ob 8. uri bo napravila čitavnica naša „besedo“, h kterej se vsi č. udje uljudno vabijo.

Odbor čitavnični.

Iz Haloz 30. rožnika. — V omikanem svetu veljá postava, da vsak pravni posestnik sme obdelovati svoje zemljišče, kakor se mu dobro in koristno zdi, da mu potrebni živež daja in primerne obresti donaša; v tem nima nikdor pravice njega motiti ali ovirati, pa poljedelec mora tudi sam voljen in skrben biti. Nam Slovencem je tudi previdnost odmerila zemljišče, to je, slovensko zemljo, da na nji kakor pravni posestniki marljivo delamo, naj marljivost donaša koristi dušnih obresti in dovolj živeža, s kterim naj se krepi duh napredovavnega Slovenca; v tem postopku nima nikdo pod milim nebom pravice nas ovirati, čeravno se je to dosle v obilni meri godilo, in še danes ni temu krivičnemu, nekrščanskemu delu sevsema konca. Kmeta brani v posestvu postava, mi pa smo pod mogočnim varstvom cesarskega zagotovila, ki vsem zvestim podložnikom narodno ravnopravnost priznaja. Slovencem je treba svoje jako zapuščeno, na več krajih pusto ter s kvarnim in dušljivim preraščeno polje in krčevje čistiti, kopati, orati, naj setev pospešno raste ter stoterni plod blage omike rodí. Delale za to so med drugim čitavnice, ktere iskreni rodoljubi vzbujajo in na delo kličejo. Tudi v starinskem Ptuju je čitavnica po skoro celoletnem porajanju konečno od visokega c. k. namestništva potrjena, in 23. rožnika ravno o kresu ustanovljena, ter pred veliko skupščino njeni začetek slovesno naznanjen. Prilične in lično ozaljšane sobe smo v gosp. Hermanovem hramu najeli, ki so čitavničarjem prav po godu. Neka dobra sreča je ta narodni zavod pod brambo in streho njenega po pravici osnovatelja spravila, češ, da bo ondi za njo najboljše zavetje. Čitavničarjev štejemo okoli 160, kterih se je primerno število sešlo, vsebujno razumništva v veliko skupščino poslušat zgodovine čitavničine od lanskega malega srpna dozdaj, ter novega odbora volit, kteri je povoljno izbran, da težavno delo v sedanjih okoliščinah na svoje rame naloží. Kakor vselej, so tudi tù pokazali naši vrli narodni duhovniki, za kar njihovo pošteno srce bije. Slava jim! Ostanite nadalje postajani in trdne značajnosti, dobro vedé, da se zlato v ognji poskuša; vemo tudi, da neka pogubna sapa hlidi, pa ta zamore samo kakega hrebavca ali hiravca preplašiti, nikdar značajnega in hrabrega junaka. Ne zabimo pesnikovih besed: „Mi stojimo stalno, čvrsto kano klisurine.“ Društveni obed smo imeli v lepo vrejenem vrtu g. Krista, kjer smo se o naših narodnih zadevah mirno in prijatelski pogovarjali. Gosp. ravnatelj je nazdravil čitavnici na srečen začetek in dober uspeh, gosp. dr. V., novi odbornik, je v šaljivno-pikavnem govoru porod čitavnični naslikal, med drugim rekši, da je odbor pri tem mučnem poslu moral celó klešče nastavljati itd.; g. tajnik H. je v klenem kakor vselej govoru omenil, da je naša pravična reč zmage gotova; gosp. R. je nazdravil hrabremu borivcu za naš narod gospodu Herman-u, opazivši na koncu govora, da naša hvaležnost z zlatim pisekom zapiše veliki in neopešani trud njegov v zgodovinske listove in tako potomkom ohrani ime, ki bo se svetilo, dokler bode naroda slovenskega itd. Gospodje pevci iz Slovenje Bistrice so počastili našo prazničnost z ugodnim in lepim petjem; hvala in slava jim! — Tako je tedaj vendar ustanovljena slovenska čitavnica ptujska na postavnem stalu, in bode menda 29. velikega srpna začetek položila besedi z vso mogočo sijajnostjo in slovesnostjo. Na Ptuju imamo okoli 70 društvenikov, tudi precej takih, kteri niso po rodu Slovenci, pa vendar priznavajo silno potrebo takega omikališča. Al med sinovi slovenske matere še zmirom imamo protinožcev, takih ljudí, kteri se z vročim potom in krvavimi žulji slovenskega kmetovavca hranijo, pa ne nehajo klepetati premišljeno in lažno zoper ta blagonosni zavod in narodni razvoj. Peter zatajivši svojega učenika je na tega pogled izšel in se bridko razjokal previdevši grdobo črne pregrehe, Juda izdajavec se je celó na vrbo povzdignil sodè izdajstvo za pregrozno in pregnjusno marogo; slovenskih mater nezvesti sinovje pa se še sèm ter tjè hvastajo z nevernostjo in odpadništvom. Kolika skvarjenost, češ, da ne umejo brati in pisati gladko slovenski. Čitavnica je ravno torišče, kjer se temu nedostatku v okom pride. Pojmovi o naših razmerah se menda v kratkem razjasnijo, ako je ljudem mar za čistilo umnih nazorov.

Haložan.

Iz Trbolj na Štaj. 1. julija. — Pravijo, da je danes zjutraj ob poli treh pri nas potres bil. Danes ob 2. popoldan pa je bil strašen vihár; toča je šla in megla se pretrgala, da je voda vse brvi, slabeje mostove in jezove pobrala, na marsikteri njivi je požeti ječmen odnesla, nektere njive pa z blatom, z lesom in brišavo nasipala. Škoda je velika.

Iz Kranja 30. jun. — Mala mesta imajo navadno manj veselic kot velika, ali vsaj na izbiranje jih nimajo. Pa resnično, bilo bi jih še veliko manj, in življenje bi bilo čudno dolgočasno, ako bi ne bilo društev, ki skrbé zato, da posebno v tacih krajih, ki so oddaljeni od središč političnega, literarnega in socialnega življenja, vendar ne usahne popolnoma duševna hrana, in se ne zapró vrata primernemu veselju. Pripomočki so pač pri raznih društvih različni, čeravno je njih namen precej enak. Na eni strani so namreč ljudjé, ki se držé za zeló oslabele, ker si ne upajo izhajati z domačimi močmi; hodijo toraj na ptuje, v Nemčijo itd., in si od ondot izprosujejo posebnih rekvizitov za svoje zabave. Zraven se jim pa še večidel ta nesreča pripetí, da pozabijo na glavni namen društva, in da povzdig-

*) Da ste zopet zdravi in sicer srečni, mila nam je novica. Vred.

nejo ravno uvažanje in donašanje one ptuje šare za glavni namen. To pa je hudó, kjer se misli tako zmedejo. Bile so pa vendarle poprej pri nas le take društva v navadi, ki so se držale bolj ali manj tega načêla. Ali povzdignila so se, hvala Bogú, druga društva, ki nahajajo za duševno razveseljevanje v domačíi, v svojem lastnem narodu in njegovem jeziku dovolj močí, in ne zahajajo drugam v bogajme prosit. To so čitavnice. Njim je dolžan čast in hvalo vsak domoljub, ker nas ne zavračajo na ptujo pomoč, temuč nas učé ceniti svojo lastno moč. Moč naroda pa, ki se je zavedel, je velika.

Včerajšnji dan je bil eden izmed tistih, ki se jih človek še čez dolgo časa z veseljem spominja; naša čitavnica nam je pripravila to veselico, in „Južni Sokol" došedši iz Ljubljane, jo je poveličeval. V zahvalo čitavničnemu odboru in v slavo vrlega društva „Južnega Sokola" popisujem to slovesnost.

Kranjci se spominjajo še dobro lanske svečanosti mesca avgusta, ko se je slovesno odprla čitavnica kranjska, in vedó, koliko je doprinesla k sijajnosti tega dneva pričujočnost čitavnice ljubljanske. Z veseljem so tudi čuli o svojem času, da je vlada dovolila ustanovitev gimnastičnega društva „Južnega Sokola." In ko se je društvo vredilo in se začulo mnogo v njegovo hvalo, jih je obšla želja, pogostiti v svojem mestu to prvo narodno gimnastično društvo. Sokolovci so povabilo prijazno sprejeli, in obljubili, tudi djajno se udeležiti zabave, ki jo je čitavnica odmenila za 29. julija.

Zjutraj ob 9. uri so šli odborniki naše čitavnice s pevsko zastavo na Labore „Sokolu" naproti. Spremljevalo jih je veliko ljudstva. Po srčnem pozdravu se odpeljejo odborniki z izvoljenim mestnim županom ljubljanskim, načelnikom Sokolovcev, g. dr. Etb. Costatom in drugo gospôdo ljubljansko v mesto, Sokolovci pa odidejo peš v izvrstnem redu. Bilo je veselje gledati lepo četo. Najpopred zraven kranjske zastave prelepa zastava Sokolovcev s trakom, ki na dalječ kaže pomenljive besede: „Ljubljanske Slovenke Južnemu Sokolu." In zatem okoli 80 Sokolovcev v mični in kaj pripravni obleki. Hlače in jopič iz ruskega platna, rdeče srajce, okrogli sivi klobuki s sokolovimi peresi in v tej obleki zale podobe, — to mora biti prijetno očesu. Rdeče srajce pa so bile prav posebno vidne zavoljo tega, ker so jopiče nosili obešene čez levo ramo. Tako so šli najpopred do stare pošte; njihovi godci pa so jim godli prijetni sokolski marš. — Ob 11. uri je bila v farni cerkvi sv. maša, kjer so prav izvrstno peli Sokolovci. Cerkev pri tej maši, ob 11. uri, ki jo sicer tudi „gospôsko" imenujejo, ni bila že dolgo tako napolnjena, kakor včeraj. Po sv. maši so spravili zastavi v čitavnico, ter se razšli po mestu, dokler jih ni zopet združil čas kosila na stari pošti.

Pri kosilu je bilo društvo Sokolovcev in kranjskih mestjanov prav dobre volje. Zdravica je sledila zdravici, in kranjski godci so z godbo izpolnovali prestanke. Da se mi dopis ne raztegne preveč, bom le na kratko omenil govore. Napil je gosp. dr. Etbin Costa zdravico najpopred kranjskemu mestu, in potem predsedniku kranjske čitavnice g. Pircu. Gosp. Pirc pa je pozdravil „Južnega Sokola" ter se mu zahvalil za prijaznost, ki jo je skazal s svojim prihodom kranjski čitavnici. Napil je dalje g. Šavnik vrlemu sinu kranjskega mesta gosp. dr. Jan. Bleiweisu. Dr. Bleiweis se je zahvalil z daljšim govorom, iz kterega stavim tù sem nekoliko besed. Ko je namreč omenil „Južnega Sokola" in ljubljanske čitavnice, je djal: „Zdi se mi sokol ljubljanski kakor mož, in čitavnica kakor žena njegova. Krepák mož in brihtna žena, to je srečna poroka; zato je želeti, da se kmali sklene več takih možitev, da tudi slavna čitavnica kranjska in vsaka čitavnica slovenska dobi krepkega moža sokola." Napil pa je proti koncu svojega govora slogi, — v dokaz njene potrebe pa je pripovedal mično priliko. „Hudo je udarjal v starodavnih časih sovražnik na neko okolico, pa krepko so se mu ustavljali prebivavci njeni in malo je mogel opraviti. Pade pa seme razprtije med vojskovodje braniteljev in požene žalosten kal. Razdelí se vojskovodstvo in pravega glavarja ni bilo več. Pa to še ni bilo najhuje. Mesto da stopi tabor s taborom v prijatelsko zvezo, počne en tabor braniteljev črniti drugi tabor, podtikati mu nečiste namene in podkopavati njegov upljiv. Iz tovarša mu postane sovražnik. Pravi sovražnik pa med tem ni rok križem držal, ponovil je svoje napade, in to z večo silo ko popred. Junaško sta se sicer branila oba tabora vsak na svojem mestu; ali razdeljena drug od druzega, brez prijatelskega dogovora, brez edinosti v vodstvu sta bila pobita oba. Nesloga jim je skopala grob!" — Čutili smo živo veliki pomen teh besed, ki naj v spomin bodo vsakemu, kdor nastopa polzko pot pogubivne nesloge. — Prišla je potem na vrsto zdravica g. dr. Costatu kot županu ljubljanskemu in načelniku „Južnega Sokola." — Sledil je za tem neki govor „o obleki južnega sokola"; ker pa g. govornik ni vsega prav zadel, ga je „Sokola" načelnik nekoliko podučil. — Z navdušenim veseljem bila je tudi sprejeta zdravica preuzvišenemu škofu Štrosmajer-ju. Imelo pa je tudi zagrebško pevsko društvo „Kolo" svojega zastopnika pri tej svečanosti, kteremu tudi je zdravica veljala. Izmed druzih čitavnic je bila zastopana loška.

Ob 3. je bilo kosilo končano, ob 4. se je podalo vse društvo na pokopališče obiskat grob neumrlega našega pesnika Preširna. Velika množica tudi druzih ljudí se je zbrala tam. Grobni spominek je bil okinčan z vencem. Nekakošen svet občutek se je polastil src vseh pričujočih na tem kraji, ki je odločen miru ranjkih in solzam živečih. Stopila sta zastavnika s zastavama vsak na eno stran znamnja, Sokolovci so se postavili v red in pozdravili grob. Na to je z ginljivo besedo govoril gosp. dr. Costa o zaslugah slavnega pesnika, ki leží pod tem znamenjem. Ko izgovori, stopita k grobu dva Sokolovca: eden mu vtakne šopek cvetic v grob, eden pa položí tjè lipov venec. Nato s živim občutkom govorí g. Pour sledečo Bilčevo spomenico:

„Ena se tebi je želja spolnila — da v zemlji očetov,
Kakor si želel vselej, našel na veke si mir."
Sreča ti b'la je sovražna vedno do zadnjega diha;
Nikdar stlala ti ni rožic dišečih na pot.
Prišla prijazna je smrt, vzela te v svoje naročje;
Žalosti minul je čas, dala ti ona je mir.
Krasne cvetice cvetô na tvoji zgodnji gomili
Kažeje rose solzé, kak objokujejo te.
Venčati hočejo gosli, ki tihe pri tebi ležijo;
Padel iz rok je lok, struna več pela ne bo.
Slavček na grobu ti sladko prepeva pesmice mile:
„Tukaj v grobu mirno pesnik slavljeni spí."
B'la je taka osoda vedno slavnih možakov,
Da jim slovelo imé, ko jih zagrnil je grob:
Tudi tebe bi venčal z lavorom narod slovenski,
Pa zaklenjene so grobne vrata trdó.
Torej druz'ga ne more, ko solze britkosti točiti,
Kažejo one dovelj, da jim v srcih živiš.
Dokler bíje srcé rodu slovenskemu v prsih
Nikdar zginil ne bo ž njega tvoj vrli spomin!

Potem zapoje zbor Jenko-tovo lepo pesem „Molitev." Sokolovci pozdravljajo še enkrat grob, in množica vsa ginjena zapustí tiho pokopališče.

Podajo se potem z godbo Sokolovci v obilnem spremstvu skozi mesto pod Gaštej na vojaško telovadnico. Tù so pokazali resnično veliko izurjenost v najtežjih delih telovadstva; pričujoči so z občno in glasno pohvalo sprejeli te vaje. To ti je bilo ljudstva vseh stanov, da je bilo vse črno, ki je od blizo in daleč in

celó gori z roba šmartniškega gledalo gimnastično umetnost predragih gostov naših ljubljanskih.

Odšli so potem izpod Gašteja pred čitavnico, kjer so spravili zastavi. Zapeli so tukaj še „Naprej zastava slave“ in se potem razšli.

Po 8. uri se je društvo jelo zbirati v primerno ozaljšani čitavnični dvorani, kjer se je „beseda“ pričela ob ½ 9 uri. Predno pričnemo popisovati „besedo“, omeniti moramo neke nove naprave, ki smo jo videli danes prvič v kranjski čitavnici. Namen vsake čitavnice je napredek vsakoršnji; posebno pa ta namen vé izpolnovati kranjska čitavnica. Prepričal se je namreč nevtrudljivi njeni odbor, da treba čitavnici ne le petja, deklamacij, plesa itd., ampak da je tudi gledišče živa potreba društvom, ki imajo namen narodne omike. Napravila si je za to kranjska čitavnica prav ličen oder za gledišćine igre, ki se imajo pa zdaj vrstiti z druzimi veselicami. Kaj pripravno je narejen z lahko premakljivimi prepahami (kolisami), ki izbo, ko bi trenil, spremené itd. Malarija je okusna in ne krha nikakor enoličnosti z prelepo dvoranino malarijo; zato gré tù očitna hvala malarju gosp. Egartnar-ju, ki res zasluži podpore v svoji umetnosti, kajti mož je, ki ume svoje delo.

V „Novicah“ že naznanjeni program „besede“ se je takole vršil: „Slavska domovina“ in „Na ples“ pel je, pod vodstvom g. pevovodja Fabjana ljubljanski zbor, kakor vselej v občo pohvalo. „Mornarjevo zaupanje,“ „Puško na klin,“ in „Večerni zbor“ iz „Nachtlager von Granada,“ pel je zbor kranjski. Pokazali so gospodje pevci, da k napredku je le marljivosti treba; kajti naredili so v petji velik korak naprej; zato pa tudi hvala njihovemu vrlemu vodju g. Cebin-u. „Brodar“ dvospev, peli ste gospodičini Konc-eva in Pec-eva tako milo, da ste morali ponoviti petje. „Ljubav do naroda“ pel je skladatelj gosp. Valenta sam. Mnogokrat se nam je že gosp. V. s simpatičnim svojim glasom priljubil; tudi denes je tako izvrstno pel, da je vsled občne pohvale moral ponoviti petje. — Komična godba Sokolovcev je radovala društvo nad vse, ker vpletla je med miloresno petje venec prijetne šale. Pa ne samo godba bila je komična, komična bila je tudi obleka, fizionomija in vedenje godcev, ki tudi najbolj čmernega mizantropa morejo prisiliti v smeh. — Benedix-evo „Pravdo“, poslovenjeno po gosp. J. Gl... je igralo 6 gospodov udov čitavnice kranjske. Prva poskušnja ta pričala je očitno, da ima kranjska čitavnica za gledišćine igre med moškimi družniki zdatne močí; ne dvomimo torej, da se bodo našle tudi med gospodičinami vrle igravke. Igravci igrali so v občo pohvalo. „Matič“ in „Vrbovec“ sta izvrstno zadéla značaje svojeglavnih, trmastih sosedov; „dohtar Zavijač“ pa je bil v resnici zvijač od nog do glave; tudi jetničar „Strah“ je vrlo izvršil svojo nalogo. Ostale role so manjše pomembe. Gledišćine igre so tedaj pričete; zimski čas bode gotovo prinesel več tacih veselic kranjski čitavnici. — Po „besedi“ se je pričel ples, ki je trajal do pozne nočí; plesavk in plesavcev je bilo toliko, da je prostora manjkalo. Prav lepo se je odlikovala obleka sokolcev, ki so se prvič ta dan pokazali na parketu. Prebili smo tako prav zanimivo veselico, ki je bila od konca do kraja izvrstna, lepo uredjena, lepo dovršena. Ponosno jo lehko zapiše čitavnica kranjska v kroniko svojih najlepših veselic.

Ob dveh čez polnočí so odšli Sokolovci in se vrnili v Ljubljano; nam je pa ostal na-nje prevesel spomin in zato jim še enkrat s presrčnim pozdravljanjem kličemo: Na zdraje!

Iz Kranja. ⁂ Ker se na kranjski gimnazii krščanski nauk nemški podučuje, mi pa za gotovo vemo, da se na ljubljanski gimnazii po znanem privoljenji sl. ministerstva v 1. in 2. latinskem razredu učí slovenski po bukvah, ki nam jih je spisal marljiví naš g. Lésar, vprašamo očitno: kaj neki je krivo, da na eni gimnazii je tako, na drugi pa drugače? Radi bi izvedili opovire, ki nas toliko bolj žalijo, ker čujemo, da tudi za 3. in 4. gimnazijalni razred je že prevzel izdelek kršanskega nauka v slovenskem jeziku prečastiti gospod kanonik dr. Pogačar in se za trdno nadjamo, da bode delo vsaj za 3. razred že prihodnje leto gotovo. Čmu neki se trudijo izvrstni možaki s spisovanjem slovenskih šolskih bukev, ako se dodelane ne rabijo?

Iz Postojne 29. junija. = Včeraj je bila volitev deželnega poslanca; volila sta trga Postojna in Vrhnika in pa mesto Lož. Vsi ti kraji skupaj imajo 299 volivcev. Ali je deževno vreme bilo krivo ali kaj, prišlo jih je k volitvi le 162, namreč 58 Vrhničanov in 12 Ložanov, ostali so bili Postojnčanje. Vsi Vrhničanje so volili g. Kotnika, Postojnčanje z Ložani vred pa gosp. deželnega poglavarja barona Schloissnigga z 104 glasovi. Stranka, ki je bila za gosp. Petra Kozlerja, se je, ko je vidila, da ne zmaga, zdržala volitve. — Pri volitvah je večidel povsod tako, da volivci imajo pred vsem drugim svoje lastne, domače interese pred očmí; tako je tudi v Postojni, kjer si že veliko let prizadevajo, da bi jamo (grotte) v svojo last dobili. Že od ranjcega Ambroža, svojega poslanca, so pričakovali Postojnčanje, da jim bode pomogel k tej lastnini, pa ni mogel, in zdaj zaupajo v deželnega poglavarja, da jim bode na pomoč z večim svojim upljivom. Drugi pot bodem povedal zgodovíno jame postojnske od Löwengreifovih časov do danes, in še marsikaj druzega iz našega kraja.

Iz Ljubljane. Sejm, ki se je v pondeljek začel, je prav slab. Češnjevec že tako ni bil nikoli dosti prida, letos pa že celó ni prišlo ljudí iz dežele, kjer doma prežijo na vsako uro, da bi mogli v lepem senó spraviti itd. Letos je pač velika težava za gospodarje, ker jim neprenehoma vreme nagaja; še Bog, da imajo kozolce, da sušijo mrvo v njih! — Za polje na ljubljanskem mahu (morast) pa bi bila celó nadloga, ako bi si ne bila pretekli teden Ljubljanica poti naredila po Gruberjevem kanalu. Potrjuje se zdaj, kar so brž izprva svetovali izvedeni možje, da bi bilo dobro bilo, ako bi se bila pri otoku Ljubljanice v Gruberjev kanal napravila zatvornica, ki bi se odpirala pa zapirala po potrebi. Sploh bi bilo želeti, da, mislé na to, zakaj da je Gruber naredil po kanalu odtok Ljubljanici, bi se bilo vse to delo pospešilo na vso moč.

— C. k. ministerstvo kupčijstva je pisalo kmetijski družbi, da sicer še zmiraj misli, da pridejo južni Tirolci po semena svilnih črvičev na Kranjsko, da pa vendar to tako gotovo ni, da bi se naši svilorejci môgli za trdno zanašati na-nje. Kmetijska družba jim je to brž pismeno vediti dala.

— Prejeli smo milo nam novico, da je nevtrudljivi gosp. prof. Ivan Macun spisal hrvaško slovnico, ki je ravnokar na svitlo prišla na Dunaji. Drugi pot več o njej.

— Srečkanje malanih ali natisnjenih podob, ki jih je ljubljanska družba iz poslednje razstave kupila, je bilo srečno sledečim številkam: štev. 47 je dobila lepo podobo Matere Božje, št. 36 sv. Elizabete, št. 37 okolico snežnikov, št. 2, 15, 84 in 93 pa različne druge podobe.

— *(Riharjevi napevi.)* Zopet so nove lepe pesmi gosp. Riharja na svitlo prišle, in sicer: Tantum ergo, Nr. 9, 10, 11, 12, 13, med kterimi ste Nr. 9 v C-mol in Nr. 11 v A-dur posebno izvrstne; potem 2 pôli pesem sv. Obhajila. Na prodaj so pri sestri ranjcega gospoda in pri Leopoldu Kremžarju na starem trgu.

— *(Poberki iz različnih časnikov in brošúr.)* Ljubljanski Original-Correspondent, kteri objema Slovence z bolj gorečo ljubeznijo, kakor je objemal nekdaj Göthetov Werther svojo Dragotino, zopet piše „Triesterci“ v njeni 147. list, kako se národni stranki („den Nationalen“) dobro godí. Prvič pravi, da volitev ces. namestnika barona Schloissnigga za deželnega poslanca v Postojni je národna stranka odločila, — drugo pa je to, kako prijazno in postrežljivo se z gosp. M. Vilharjem ravná v zaporu, „kar, se vé, da je na dobro narodni stvari“ ali da rečemo z lastnimi besedami dopisnikovimi: „was natürlich der nationalen Sache zu gute kommt.“ — Kar se tiče prve noticije, odkritosrčno to rečemo, da národnjaki ali „die Nationalen“ so o volitvah deželnih ali državnih poslancev kot pravi ustavoljubi v principu zoper vsacega političnega uradnika, ker vejo, da so okoliščine v zborih včasih take, da mu ni mogoče zadostovati deželi in vladi; al kar se tiče Njih eksc. deželnega glavarja barona Schloissnigga, ga po mnozih skušnjah v deželnem zboru národna stranka čisla za pravičnega in ustavnega možá, ki ji je ravno o narodnih zadevah ljubši kakor 15 ali še več druzih deželnih poslancev. — Kar pa se tiče noticije zavoljo gosp. M. Vilharja, res ne vemo, ali ima ta noticija kaj druzega biti kakor skrita denunciacija, češ, da se mu v ječi predobro godí, ali pa da je vabílo, naj bi še več narodnjakov se teh „dobrot“ deležnih storilo. Ako je pomen onih besedí to, se gotovo vsak narodnjak zahvaljuje za dopisnikovo ljubav; ako pa imajo one besede kaka denuncijacija biti, rečemo dopisniku naravnost, da so nam postavozvedenci rekli, da se z gosp. Vilharjem postavno ravná, čeravno, kolikor je mogoče, prizanesljivo v mejah, po postavi odločenih. Ali je dopisnik mar mu nevošljiv za to, ker je obsojenec bil vrednik slovenskega časnika? Korespondencije take baže so res „unicum“ na svetu! — Prav tak časnikarsk „unicum“ je tudi tista noticija v poslednjih „Plaudereien“ „Laibacherčnih“, ktera računari po nekem mestjanu popito vino. S komur koli smo govorili, vsak je nevoljen bral neslano čenčo. Ako pisatelju „Plaud.“ ni mar za prislovico, ki od nekdaj pri omikanih ljudéh veljá: „de mortuis nil nisi bene“, naj bi bil saj toliko počakal ž njo, da bi se bilo truplo rajncega popolnoma ohladilo! Saj nam tudi do danes še ni povedal, koliko le en dan je ta in uni vina in piva spil, ki je v Tržiču ali kje drugod obležal pod mizo. — „Laib.“ pripoveduje, da se turnverein „Gut Heil“ zlo množí. Al ker veljave gimnastičnih družb ne dela število in obleka, ampak le izurjenost v telovadstvu, je želeti, da bi tudi to društvo kadaj očitno pokazalo, kaj da znà, in da ni res, kar so Tržačanje pripovedovali pretekli mesec.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Po cesarskem dovoljenji od 24. aprila t. l. bode prihodnje leto na Dunaji veliki zbor živinozdravnikov domačih in ptujih dežel, kakor je leta 1863 bil v Hamburgu. — Počil je glas, da na Dunaji se snideta ruski car in pruski kralj s cesarjem avstrijanskim. — Sliši se, da državni zbor dunajski se začne že septembra meseca. — Govorí se, da deželni poglavar tržaški baron Kellersperg bode minister kupčijstva. — Dr. L. Schweitzer in Fr. Tuvora, vrednika dunajskega časnika, sta osnovala drugo potovanje v Carigrad; družba odrine 20. avgusta t. l. Kogar mika turško deželo dober kup viditi, naj se brž oglasí pri gori omenjenih gospodih. — Finančna straža se bode prestrojila po izgledu pruske, ktera je celó po vojaško osnovana. — Gosp. Delpiny-ov novi politični nemški časnik za brambo slovanskih pravic začne oktobra meseca izhajati pod imenom „Die Zukunft.“ — Vsi vredniki, ki so delavci dunajske „Pesse“ so slovó dali temu časniku in bojo začeli nov časnik. — Iz Reke gré deputacija na Dunaj Nj. Velič. cesarja prosit, da se skoro dovoli železnica iz Zemuna na Reko in od St. Petra na Kranjskem v Reko. — Zagrebško-karlovška železnica se ne bo še odprla 1. oktobra, ampak še le 1. novembra. — Iz Reke se piše „Glasonoši“, da se tamo i letos kaže bolezen grozdja. — „Narod. Nov.“ pišejo, da Nj. Veličanstvo cesar ni potrdil volitve barona Rauch-a in prevzvišenega g. škofa Strossmajer-a za predsednika hrvaško-slavonske gospodarske družbe. — Na Českem sta umrla konec preteklega meseca dva česka časnika: „Boleslavan“ in pa vradne „Pražke Noviny“ — poslednje zavoljo pomanjkanja naročnikov; začela se je pa „Svoboda.“ — Časniki pripovedujejo, da Ogri niso zadovoljni s sedanjim prenarejanjem ondašnjih sodnij, ker se delajo brez zaslišanja deželnega zbora. — Erdeljski deželni zbor je priden, pa dovršil še ni nič; poslanci — Rumunci in Nemci — se pridno kavsajo med sabo. — Srbi v Vojvodini so mislili, da njih skupščina ne bode samo volilna, temuč tudi obravnavna; ker pa ni, jih je to zlo osupnilo. „Srb. Dnevnik“ je zopet izhajati začel. — V Šlesviku se je po razdrti konferencii vojska zopet začela 26. dne u. m. Prusi so Dancem po kratkem pa hudem boji vzeli otok Alsen, in tako je zdaj celi Šlesvik v rokah prusko-avstrijske armade. Vse se čudi, da so Danci iznova začeli vojsko, ako jim nihče ne pomaga; al dozdaj ni podobe, da bi jim kdo pomagal. Angleži so obetali, pa so jih le za nos vodili. Kaj bode dalje iz teh homatij, nobena živa duša ne vé. Avstrijski kontre-admiral Wüllersdorf zapoveduje zedinjeni vojski na morji. — Znani vremenski prerok prof. dr. Škofka slabo vreme prerokuje za ta mesec; večkrat se bode ponujal dež; tudi hude ure ali viharja ne bode manjkalo.

Listnica vredništva. Gosp. J. T. v C: Prejeli „Spomine.“ Hvala! Drugi pot začnemo ž njimi. — Gosp. dr. J. V. v Sl. B: Pripovedke prejeli. Dobro došle! Gosp. dr. Z. bode sam odgovoril. — Gosp. prof. Hl. v Zd: Natisnemo brž ko bode mogoče. — Gosp. T. M. v Br: Tudi tako. — Gosp. Fr. Č. Pešč. v Lj: Prejeli, pa ni bilo še mogoče. — Gosp. L. T. v Zag: Iz srca radi, pa danes nikakor ni bilo mogoče. — Gosp. dr. J. Podl. v B. G: „Južni Sokol“ napravlja terminologijo za slovensko komando pri svojih vajah; rad bi zvedil navadne besede pri poveljstvu vojaškem v srbskem jeziku z dodanim nemškim.

Dnarni zapisnik Matičini.

Prenesek iz 22. lista „Novic“	4549 gold.	96 kr.
Gospod dr. Gustav Ipavec pri Št. Jurji na Štaj. gotovine	50 „	— „
„ Mih. Dobovšek v obligacii	100 „	— „
„ dr. J. Vošnjak v Slov. Bistrici . . .	50 „	— „
Sl. čitavnica Bistriška gotovine	50 „	— „
	4699 gold.	96 kr.

V Ljubljani 4. julija 1863. Dr. Jer. Zupanec.

Kursi na Dunaji 5. julija.

5 % metaliki 72 fl. 10 kr.	Ažijo srebra 13 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 80 fl. 40 kr.	Cekini 5 fl. 52 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 2. julija 1864: **52. 50. 3. 26. 21.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 16. julija 1864.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Tiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.